

TOILA MUUSIKA-JA KUNSTIKOOLI ÕPPEKAVA

VIIUL

Toila 2013

I. ÜLDSÄTTED.....	3
<u>1. ÜLDOSA.....</u>	<u>3</u>
<u>2. ÕPPEKAVA PÕHIMÕTTED.....</u>	<u>4</u>
<u>3. SEOSSED ERI ÕPPEAINETE VAHEL.....</u>	<u>4</u>
<u>4. ÕPPEPROTSESS.....</u>	<u>4</u>
<u>5. ÕPPEKORRALDUS KOOLIASTMETI.....</u>	<u>5</u>
<u>6. TUNNIPLAANID.....</u>	<u>8</u>
II. VIIULI PÕHIÕPPE ÕPPEKAVA.....	11
<u>1. ÕPPETÖÖ EESMÄRK:.....</u>	<u>11</u>
<u>2. VIIULI AINEKAVA.....</u>	<u>12</u>
2.1.NOOREM ASTE.....	12
2.2. VANEM ASTE.....	15
2.3. HINDELISED ESINEMISED.....	18
<u>3. SOLFEDŽO AINEKAVA.....</u>	<u>20</u>
3.1. ÕPETUSE EESMÄRK, ÕPPESISU.....	20
3.2. NOOREM ASTE	21
3.3. VANEM ASTE	24
<u>4. MUUSIKALOO AINEKAVA.....</u>	<u>27</u>
4.1. ÕPETUSE EESMÄRK, ÕPPESISU.....	27
<u>5. LISAPILLIDE AINEKAVAD.....</u>	<u>34</u>
5.1. KLAVER - LISAPILL	34
5.2. KLASSIKALINE KITARR- LISAPILL.....	40
5.3. PLOKKFLÖÖT- LISAPILL.....	42
5.4. VÄIKEKANNEL - LISAPILL.....	44
5.5. SAKSOFON-LISAPILL.....	45
5.6. AKORDION- LISAPILL.....	47
<u>6. ANSAMBLI AINEKAVA. VIIULI KOOSMÄNG.....</u>	<u>49</u>
<u>7. SAATEKLASSI AINEKAVA.....</u>	<u>52</u>

I. ÜLDSÄTTED

1. Toila Muusika-ja Kunstikooli õppekava on dokument, mille alusel toimub õppetöö antud koolis.
2. Toila Muusika-ja Kunstikooli õppekava ainekavades esitatud nõuded tagavad eelhariduse üleminekuks kutseharidusele ja põhinevad üleriigilistel ainekavadel.
3. Toila Muusika-ja Kunstikooli õppekava määrab kindlaks õppe-eesmärgid, õppeaja, õppeainete loendi koos ajalise kestuse ja ainekavadega, õppeainete valiku võimalused ja tingimused ning nõuded õppeetappide ja kooli lõpetamise kohta.
4. Toila Muusika-ja Kunstikooli õppekava koosneb üldosast ja ainekavadest.

1. ÜLDOSA

Õppe- ja kasvatustöö üldeesmärgid

Toila Muusika- ja Kunstikooli ülesandeks ja eesmärgiks on laste ja noorte loomevõimete avastamine ja kavakindel arendamine, professionaalse muusika- ja kunstihariduse õppeks tarviliku ettevalmistuse andmine ja kohaliku kultuurielu edendamine Eesti kultuuritraditsioonide alusel.

Õppe- ja kasvatustöö koolis peab aitama õpilasel kujuneda isiksuseks, kes:

- mõtleb loovalt;
- on töökas, sihikindel ja püsiv;
- oskab oma tegevust eesmärgistada, kavandada ja hinnata;
- suudab valida, otsustada ja vastutust kanda;
- oskab teha süstemaatilist tööd, on valmis koostööks;
- mõistab teadmiste ja pidevõppe tähtsust, oskab õppida, täiustab oma õppetehnikaid;
- suudab järgida eneseorganiseerimise põhimõtet;
- aktiivse muusikalise tegevuse kaudu arendab muusikataju ja loovust;
- arendab aktiivse kunstilise tegevuse kaudu kunstitaju, fantaasiat.

2. ÕPPEKAVA PÕHIMÕTTED

1. Õppekava ülesandeks on anda võrdne võimalus muusika- ja kunstialase eelhariduse omandamiseks ja eelprofessionaalseks õppeks, tagada andekatele õpilastele võrdsed võimalused ühest õppeasutusest teise üleminekuks.
2. Õppekorralduses ja õppesisu valikul arvestatakse vanuselisi ja individuaalseid iseärasusi.
3. Ainekavades on võimalik valida sobivate vahendite, materjalide ja tehnika, muusikaainetes heliteoste vahel, ainekavad annavad oskuste arendamiseks suunad ja tasemenõuded.
4. Võrdne võimalus muusika- ja kunstialase eelhariduse omandamiseks ja professionaalseks õppeks ettevalmistamiseks tagab andekatele õpilastele võrdsed võimalused ühest õppeaastast teise, ühest koolist teise üleminekuks.
5. Koolielu reegleid kujundavad õpilased, õpetajad ja lapsevanemad üheskoos. Õppetöö kavandamisel peetakse silmas igäihte võimekust, kus kooli ülesanne on suunata õpilast oma tegevust jälgima ja õppimist kavandama, analüüsima ning kujundama oma isikupärasust.

3. SEOSSED ERI ÕPPEAINETE VAHEL

Kunstiainete õppes on õppeained omavahel tihedalt seotud ning õpilase areng sõltuvuses tehniliste ja vaimsete omaduste arendamise ajastamisest. Õpetajate ülesandeks on leida ja välja kujundada professionaalseks õppeks võimelised õpilased ja õppekava tervikliku täitmise korral suunata nad sobivale erialale.

4. ÕPPEPROTSESS

1. Õppimise käigus analüüsib ja hindab õppija õpitavat pidevalt ning edukus sõltub õppija oskusest õppida. Õpilane peab arvestama õpitu elluviimise põhimõtet, teadlikkuse, süstemaatilisuse, järjepidevuse printsiipi. Õpetaja on õpitegevuste kavandaja ja looja ning innustaja. Ta peab õpilase juures arvestama individuaalsuse, ea- ja jõukohasuse,

näitlikkuse, lihtsamalt keerulisemale ülemineku põhimõtteid, õpilase kontsentreerumisoskust, jälgima puhkepauside pidamise ja üleõppimisega seotud printsiipe.

2. Hindamine on osa kooli õppeprotsessist. Õpilane peab teadma mida hinnatakse, milliseid hindamisvahendeid kasutatakse ja millised on hindamise kriteeriumid. Hindamise põhimõtted Toila Muusika-ja Kunstikoolis on välja töötatud ja toodud “Õpilaste hindamise korras”, mis on õpilaste hindamise aluseks.
3. Hindamise põhieesmärgid on:
 - motiveerida õpilast sihikindlamalt õppima;
 - anda teavet õppimise käigust õpilasele, õpetajale, kooli direktorile, lapsevanematele;
 - määratleda õpilaste individuaalsed õpitulemused.
4. Hindamine võib olla sõnaline (analüüs/hinnang) ja numbriline (hinne), kusjuures lähtutakse alljärgnevast:
 - protsessi hindamine (jooksva õppimise või vahetulemuste arvestamine);
 - arvestuslik hindamine võib olla nii koolisisene kui -väline (avalik ja arvestuslik kontsert, eksam);
 - õpitulemuste arvestuslik ja kokkuvõttev hindamine on aluseks tunnistuste väljaandmisel õppekava nõuete täitmise ja kooli lõpetamise kohta;
 - koolis rakendatav hindamissüsteem sisaldab positiivseid ja negatiivseid hindeid, kuid õpilase üleviimine õppeaastalt järgnevale toimub positiivsete hinnete alusel;
 - koolivälise arvestusliku hindamise ühe vormina kasutame üleriigiliste ja regionaalsete konkursside, näituste, ülevaatuste ja kohalikes kultuuri- ja haridusasutuses toimunud esinemiste tulemusi.
5. Toila Muusika-ja Kunstikoolis rakendatakse 5-pallilist numbrilist hindamissüsteemi.

5. ÕPPEKORRALDUS KOOLIASTMETI

1. **Õppeprotsess astmeti muusikaainete õppes:**
 - eelkool - 1-2 aastat;
 - põhikooli noorem aste- 1.-5. õppeaastani,
 - vanem aste - 6.-8. õppeaastani;
 - lisa- aasta(d)

Õppeaasta kestab 35 õppenädalat.

Koolivaheajad on samadel aegadel üldhariduskooliga.

Muusikaainete õppe eelkoolis:

- õpilased võetakse vastu katsetega, kuid üldjuhul antakse igaühele arenemisvõimalus;
- õpilasi suunatakse mängult õppimisele;
- selgitatakse välja eeldused ja suunatakse õige eriala valikule.

Muusikaainete õppe põhikooli võetakse õpilased vastu muusikaliste katsete alusel. Konkursi korraldamiseks moodustatakse koolis vastuvõtukomisjon.

Vastuvõtukatsetel hinnatakse õpilast 4 hindegga, millede summeerimisel arvutatakse välja keskmine katse hinne:

- laulmise eest;
- rütmikatse eest;
- helide järelelaulmise eest;
- mälukatse eest.

Sisseastumiskatsete korraldamiseks tuleb kokku vastuvõtukomisjon, kelle liikmed on õppenõukogu liikmed.

Toila Muusika-ja Kunstikooli vastuvõtutingimused on määratud määrusega “Toila Muusika-ja Kunstikooli õpilaste vastuvõtmise, ühest koolist teise ülemineku, enne põhikooli lõpetamist koolist lahkumise ja nimekirjast kustutamise kord”.

Muusika- ja kunstiosakonna põhikoolis toimub:

- laste loomevõimete ja pillimänguoskuste kavakindel arendamine;
- loominguprotsessi seaduspärasuste ja etappide tundmaõppimine;
- kunstiteoste retseptsiooni- ja interpretatsioonivõimalustega tutvumine;
- aktiivse ja püsiva suhte loomine visuaalse kunstikultuuriga;
- tehniliste oskuste arendamine;
- professionaalse kunstihariduse omandamiseks ettevalmistamine.

Muusika- ja kunstiosakonna vanema astme lõpetamisel antakse õpilasele põhikooli lõputunnistus.

Lisa-aastad on õpilastele, kes:

- on edukalt läbinud põhikooli;
- omavad eeldusi kunstiliseks tegevuseks ning on orienteeritud professionaalse kunstihariduse omandamisele;
- vajavad vanuse tõttu järjepidevat õpet kuni üleminekuni kutseharidusele.

Vabaõpe (vaba õppekavaga osakond) on õpilastele, kes soovivad õppida ainult valitud aineid – enamasti mingit instrumenti. Õppetöö toimub 2-3 tundi nädalas, kunstiosakonnas võib õppida erinevaid kunstiaineid 4 õppetundi nädalas.

Vabaõppes õppivatele õpilastele ei anta välja kooli lõputunnistust, vaid soovi korral tunnistus, kuhu on märgitud õppimise aeg, läbitud ained, nende maht ja hinnang omandatud teadmiste tasemele.

Arvestuslik ettemäng toimub 1 kord aastas – õppeaasta lõpul, kus õpilane esitab ühe vabalt valitud pala.

Vabaõppes võib õpilane õppida vastavalt soovile 1-7 aastat.

Vabaõppe tundide arv – 1-4 tundi nädalas.

6. TUNNIPLAANID

Eelkool

Ained ja suurim lubatud nädalatundide arv:

Solfedžo/rütmika/koosmusitseerimine 2 x 45 min

Individuaalne pillitund 2 x 30 min

Põhikooli pilliõpetusosakond

Ained ja suurim lubatud nädalatundide arv:

(Õppetunni pikkuseks on 45 minutit)

Klass	I	Ia	II	III	IV	V	VI	VII	Lisa- aasta
Aine									
Põhipill	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Solfedžo	1	2	2	2	2	2	2	2	2
Muusikalugu					1	1	1	1	
Koosmusitseerimine (ansambel, orkester, saateklass)		1*	1*	2	2	2	2	1	1
Rühmalisaaine	1							1	
Ind. lisaaine (üldklaver, lisapill, laulu stuudio)			1*	1	1	1	1	1	1
KOKKU	4	4+1*	4+2*	7	8	8	8	8	6

*soovi ning rahaliste vahendite olemasolu korral

1. Individuaalsed lisaained määratakse lähtudes õpilaste isikupärast ning kooli võimalustest. Lisaainete õppimisest võib loobuda.
2. Individuaalsete lisaainena rakendatakse põhiliselt üldklaverit teiste erialade õpilastele.
3. Kasutamata individuaalsete lisaaine arvelt võib õpilane osaleda rohkem koosmusitseerimises.
4. Kõikidel põhipilli erialadel viiakse läbi tehniline arvestus 2 korda õppeaastas sõltuvalt erialast alates III klassist.
5. Hindelised esinemised sooritatakse I, II ja III trimestri lõpus. I klassi õpilased sooritavad hindelise esinemise õppeaasta lõpus.

6. Eksamiklasside õpilased arvestuslikku esinemist II poolaasta keskel ei soorita.
7. Lõpueksamid on noorema ja vanema astme lõpetamisel erialas ja solfedžos.

Põhikooli üldkultuuriline osakond

Üldkultuuriline õpe on mõeldud õpilastele, kes mingil põhjusel ei taha või ei saa läbida põhiõpet. Üldkultuurilise õppe läbiviimisel lähtutakse kehtivast õppekavast võttes aluseks klassi või kahe klassi võrra madalama ainekava. Üldkultuurilisele õppele viiakse õpilane üle lapsevanema avalduse alusel või õppenõukogu otsusega. Kooli lõpetamisel peab õpilase tase vastama vähemalt põhikooli V klassi tasemele.

Ained ja suurim lubatud nädalatundide arv:

(Õppetunni pikkuseks on 45 minutit)

Klass	I	Ia	II	III	IV	V	VI	VII	Lisa- aasta
Aine									
Pilliõpe	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Solfedžo	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Muusikalugu					1	1	1	1	
Koosmusitseerimine (ansambel, orkester)	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Rühmalisaaine									
Ind. lisaaine (lisa pilliõpe, laulu stuudio)			0,5*	0,5*	0,5*	0,5*	0,5*	0,5*	0,5*

*soovi ning rahaliste vahendite olemasolu korral

1. Individuaalsed lisaained määratakse, lähtudes õpilaste isikupärast ning kooli võimalustest. Lisaainete õppimisest võib loobuda.
2. Hindeline esinemine sooritatakse III trimestri lõpus alates II klassist.
3. Lõpueksamid on noorema ja vanema astme lõpetamisel pilliõppes ja solfedžos.

Vabaõppe osakond

Vabaõppe osakond on mõeldud neile, kes soovivad õppida ainult valitud aineid – enamasti mingit instrumenti. Vabaõppes õpilastele klassitunnistust ja lõputunnistust välja ei anta. Õpilane saab tunnistuse, kuhu on märgitud õppimise aeg, läbitud ained ja nende maht. Vabaõppe läbiviimisel võetakse aluseks kehtivad ainekavad ja kohandatakse need vastavalt õpilase võimetele.

Ained ja suurim lubatud nädalatundide arv:

(Õppetunni pikkuseks on 45 minutit)

Klass	I	II	III	IV	V	VI	VII	Lisa-
Aine								aasta
Pillitund / rühmatund / koosmusitseerimine	2	2	2	2	2	2	2	2
Ind. lisaaine*	1	1	1	1	1	1	1	1

* soovi ning rahaliste vahendite olemasolu korral.

Arvestuslik ettemäng toimub 1 kord aastas, kus õpilane esitab ühe vabalt valitud pala

II. VIIULI PÕHIÕPPE ÕPPEKAVA

1. ÕPPETÖÖ EESMÄRK:

Viiuli põhiõppe õppekava eesmärgiks on anda õpilasele võimalus omandada muusikalist põhiharidust, kusjuures põhiaineks on instrumendiõpe - viiul. Lisaks põhiainele läbib õpilane toetavad rühmaained (solfedžo, muusikalugu). Õpilase soovi ja kooli võimaluste korral saab õppida ka teist instrumenti (lisapill). Oluline on praktiline musitseerimine nii solistina kui ka ansambelis ja /või orkestris. Koosmäng arendab õpilases partneritunnetust, dirigendijälgimist, noodijälgimise oskust ja annab esinemisjulgust ning -rõõmu.

Heal tasemel õpingute läbimine annab õpilasele võimaluse jätkata muusikaharidust kesk-ja kõrgastmes professionaalseks muusikuks saamiseks.

Muusikaõpingud võimaldavad laste ja noorte loomevõimete avastamist ja kavakindlat arendamist, iga õpilase loomingulist arenemist, õige mänguasendi, liigutuste vabaduse ja osavuse, väljendusrikka fraasikujunduse omandamist ja eri karakterite väljatoomist läbi õige tehnilise teostuse, selge vormikujunduse ja õige stiili. Õpilased tunnevad ja austavad oma rahva kultuuri, omavad ettekujutust ja teadmisi maailma eri rahvaste kultuuridest, suhtuvad neisse eelarvamustevabalt ning lugupidavalt. Lisaks konkreetsetele teadmistele ja oskustele arendatakse õpilasele palju eluks vajalikku: otsuse- ja valiku tegemise julgust, iseseisva töö oskust ja loovust, mis kõik aitavad toime tulla edaspidises elus mistahes erialal või ametis.

Pillimänguoskus annab inimestele võimaluse oma igapäevast elu emotsionaalselt tasakaalus hoida ja mitmekesistada seda nii aktiivselt (musitseerides) kui ka passiivselt (publikuna).

2. VIIULI AINEKAVA

2.1.NOOREM ASTE

I klass

Pilli- ja poognahoiu põhialuste omandamine. Võimalikult vaba ja mugav instrumendi käsitus. Täpse kõla tekitamine, intonatsiooniga töö. Poognajaotus. Sujuv keelte ühendamine. Töö õige mänguasendiga, liigutuste vabadusega, kuulmisega. Tutvumine štrihhidega (detaché, legato, staccato, portato).

Tehnilised nõuded:

Tutvumine heliredelite ja kolmkõladega 1. oktavis (lihtsates helistikes).

Näiteks: G-duur, D-duur, A-duur. Edukamate õpilastega proovida lihtsaid positsioonivahetusi. Hea käteasendi saavutamisel võib proovida vibrato aluseid.

Nõuded repertuaarile: õppeaasta jooksul mängitakse 8-10 pala, 5-7 etüüdi.

Tasemenäited:

B. Rameau Rigaudon;

H. Purcell Aaria;

A. Suzuki Allegro.

IA klass

Mänguasendi korrektsoon, jälgimine. Võimalikult vaba ja mugav pillimäng. Töö dünaamikamärkidega, fraseerimisega. Štrihhid (detaché, portato, staccato, legato ja nende kombinatsioonid). Töö keelevahetustega.

Tehnilised nõuded:

Heliredelid: 1-2 oktavi ulatuses, lihtsates helistikes (näiteks: G-duur, D-duur, A-duur, B-duur, a-moll, d-moll).

Edukamate õpilastega võib õppida lihtsaid heliredeleid positsioonivahetustega. Harjutused positsioonivahetustega. Vibratoga tutvustamine.

Nõuded repertuaarile: õppeaasta jooksul mängitakse 8-10 pala, 5-7 etüüdi.

Tasemenäited:

N. Baklanova. Mazurka

J. Haydn. Andante

A. Suzuki. Variatsioonid Mozarti teemale

T. H. Bayly. Long, long ago

W. A. Mozart. Allegretto; Valss; Mailaul.

II klass

Jätkub töö positsioonivahetustega, vibrato õppimisega. Edukamate õpilastega soovitav spiccato õppimiseks mängida erinevaid harjutusi. Tutvumine trioolodega ja süngoopidega.

Fraserimine, dünaamikamärgid, sujuv keeltevahetus.

Štrihhid: detaché, legato, staccato, portato ja nende kombinatsioonid.

Tehnilised nõuded:

2 oktaavi ulatuses ja kolmkõlad positsioonivahetustega.

Edukamate õpilastega soovitav griffiõppimiseks tutvumine heliredelitega 3 oktaavi ulatuses lihtsates helistikis (näiteks: G-duur).

2 oktaavi ulatuses: G-duur, a-moll, D-duur, h-moll, A-duur, d-moll, B-duur.

T, T6, T64- võib tutvustada.

Nõuded repertuaarile:

Õppeaasta jooksul mängitakse 8-10 pala, 5-7 etüüdi.

Tasemenäited:

R. Schumann. Lõbus talupoeg

D. Šostakovitš. Tore päev

L. van Beethoven. Koopaorav

B. Bartok. Laste laul

Suurvormid:

O. Rieding. Kontsert h-moll op. 35

F. Kuchler. Kontsert G-duur op. 11

F. Händel. Variatsioonid A-duur

H. Millies. Kontsertiino D-duur (Mozarti stiilis)

III klass

Tutvumine Viextemp'i štrihhidega.

Tutvumine lihtsamate topeltnootidega (lahtise keelega), flažolettide mängimisega. Jätkub töö vibrato õppimisega, positsioonivahetustega.

Jätkub spiccato õppimine.

Štrihhid: detache, legato, portato, staccato, marcato, martelé.

Nõuded repertuaarile: õppeaasta jooksul mängitakse 8-10 pala, 5-6 etüüdi.

Tehnilised nõuded:

Heliredelid ja kolkõlad: tutvumine heliredelitega ebamugavas sõrmede asendis.

(Näiteks: Es-duur, F-duur, d-moll, c-moll).

Soovitav mängida heliredelid ka 3 oktavi ulatuses. Näiteks: G-duur, g-moll, A-moll, a-moll.

Tasemenäited:

I.S.Bach.	Menuett d-moll
L.van Beethoven.	Ekosees G-duur
A.Lemoine.	Etüüd D-duur
C. Weber.	Jahimeeste koor
P. Tšaikovski.	Vana prantsuse lauluke
C. W. Gluck.	Bourree
J. S. Bach.	Marss
Ch. Dancla.	Romanss (G-duur), Valss.
O. Rieding.	Kontsert h-moll III osa
O. Rieding.	Kontsert G-duur I osa
F. Seitz.	Kontsert G-duur II ja III osa

IV klass

I, II, III positsioonis mäng vibratoga.

Tutvumine akordide, trillerite mängimisega.

Štrihhid: detache, legato, portato, staccato, marcato, martelé.

Nõuded repertuaarile:

Õppeaasta jooksul omandada 4-5 etüüdi, 4-6 pala, 1-2 suurvormi.

Tehnilised nõuded:

Heliredelid (duur ja moll) ning kolmkõlad 2 oktaavi ulatuses I-III positsioonis koos positsioonivahetusega. Näiteks: G-duur, a-moll, D-duur, h-moll, A-duur, d-moll, F-duur, B-duur.

Edukamate õpilastega võiks proovida vahetused IV ja V positsioonis. Näiteks: F-duur, Es-duur, e-moll, E-duur.

Tasemenäited:

D. Alard – Nokturn

J. Brahms – Hällilaul

P. Tšaikovski – Kurb lauluke

J. Ph.Rameau – Tamburiin

A. Huber – Kontsertiino F-duur ja G-duur

F. Seitz – Kontsert G-duur I osa

A. Vivaldi – Kontsert G-duur

F. Kühler – Kontsertiino D-duur op.12 ja op.15

ALGASTME LÕPUEKSAM

- 2 eri karakteriga pala
- suurvorm

Kava esitatakse peast, esinemist hinnatakse.

2.2. VANEM ASTE**V klass**

Tutvumine kõrgete positsioonidega, iseseisva muusikalise mõtlemise arendamine, jätkub töö väljendusrikkuse arendamisel.

Štrihhid: detache, legato, portato, staccato, marcato, martelé.

Nõuded repertuaarile: õppeaasta jooksul mängitakse 6-8 pala, 6-7 etüüdi, 2 suurvormi osa.

Tehnilised nõuded:

Heliredelid ja kolmkõlad: duur ja moll 3 oktaavi ulatuses (G-duur, A-duur, B-duur, C-duur,

a-mol, g-moll).

Tutvumine topeltnootide mängimisega (tertside, sekst, oktav).

D7, >VII tutvumine.

Tasemenäited:

G. Bononcini. – Rondo

P.I. Tšaikovski. – Kurb lauluke

G. Mari. – Aaria vanaaegses stiilis.

J. S. Bach – Rondo

G. Pergolesi – Sitsiliana

C. Bohm – Perpetum mobile (D-duur)

Ch. Dancla – Romanss (B-duur)

A. Rubinštein – Vokk

A. Corelli – Sonaat e-moll

Ch. Dancla – Variatsioonid

A. Vivaldi – Kontsert a-moll

VI klass

Jätkub muusikalise mõtlemise arendamine, tutvumine ja mängimine kõrgetes positsioonides.

Jätkub töö väljendusrikkuse arendamisel.

Štrihhid: detache, martelé, staccato, sautillé' ga tutvustamine.

Nõuded repertuaarile: õppeaasta jooksul mängitakse 6-8 pala, 5-6 etüüdi, 2 suurvormi osa.

Tehnilised nõuded:

Heliredelid ja kolmkõlad: duur ja moll 3 oktavi ulatuses (As-duur, F-duur, e-moll, h-moll).

Topeltnootide mängimine.

Tasemenäited:

N. Sokolovski. – Menueti tempos;

Ch.Dancla. – Variatsioonid Pacini teemale;

I. Benda. – Benda;

K. Bohm Perpetum mobile;

A. Rubinstein Vokk; G. F. Händel Sonaat F- Duur.

VII klass

Töö fraseerimisega, muusikalise mõtlemise arendamisega.

Erinevate štrihhide mängimine.

Tutvumine VIOTTI štrihhiga.

Tehniliselt vaba ja ilmekas mängimine.

Nõuded repertuaarile: Lõpueksami kava õppimine.

Tehnilised nõuded:

Töö heliredelite ja arpedžodega elavas

tempos legato kuni 12 ja 24 nooti, arpedžo kuni 9, septakordid 4, 8 ja 12.

Heliredelid ja kolmkõlad: duur ja moll 3 oktaavi ulatuses (As-duur, D-duur, c-moll, d-moll, f-moll).

Tasemenäited:

N. Baklanova. 6 etüüdi keskmise raskusega.

I. Gržimali. Harjutused heliredelitega.

Harjutused ja heliredelid topeltnootidega.

A. Grigorjan. Heliredelid ja arpedžod.

S. Korgujev. Harjutused topeltnootidega.

R. Kreutzer. Etüüdid (toimetaja A. Jampolski).

A. Lvov. 24 kapriisi.

F. Mazas. Etüüdid.

S. Suzuki. Violin School VII

F. Fiorillo. 36 etüüdi ja kapriisi

A. Arenski. Meelespea

L. Auster. Suvi Kāsmus

J. S. Bach. Allegro partiitast e-moll

N. Benda. Kapriis, Grave

A. Vinckler. Viis süidist rumeenia teemadel

D. Gratiolli Adagio.

L. Daquin. Kāgu.

B. Dvarionas. Eleegia.

E. Kapp. Neli tantsu, Kolm valssi. A. Komarovski. Tarantella, Etüüd D-moll.

LÕPUEKSAMI KAVA NÄIDIS (VII klass)

- suurvorm (I või II ja III osa)
- pala
- etüüd.

Lisa-aastad (VIII klass)

Vaba mängimine kõrgetes positsioonides, erinevate štrihhidega mängimine, topeltnoodid.

Tehnilised nõuded:

Heliredelid ja kolmkõlad: heliredelite kordamine ja kinnitamine 3 oktaavi ulatuses. Topeltnoodid, septakordid.

Nõuded repertuaarile: õppeaasta jooksul mängitakse 6-8 pala, 7-8 etüüdi, 3 suurvormi osa.

Tasemenäited:

G. B Pergolezi – Siziliana;

L. K. Daquen – Kägu;

G. F. Händel – Sonaat D-duur III ja IV osa.

2.3. HINDELISED ESINEMISED

I klass	III trimester	2 eriilmelist pala
Ia klass	I trimester	2 eriilmelist pala
	II trimester	1 pala
	III trimester	2 eriilmelist pala
II klass	I trimester	2 eriilmelist pala
	II trimester	1 pala
	III trimester	2 eriilmelist pala
III klass	I trimester	2 eriilmelist pala

	II trimester	1 pala
	III trimester	2 eriilmelist pala või suurvorm
IV klass	I trimester	2 eriilmelist pala
	II trimester	ei esine
	III trimester	2 eriilmelist pala
		Suurvorm
V klass	I trimester	2 eriilmelist pala
	II trimester	1 pala
	III trimester	Suurvorm
VI klass	I trimester	2 eriilmelist pala
	II trimester	1 pala
	III trimester	Suurvorm
VII klass	I trimester	2 eriilmelist pala
	II trimester	ei esine
	III trimester	Etüüd
		2 eriilmelist pala
		Suurvorm

3. SOLFEDŽO AINEKAVA

ÜLDOSA

Solfedžo on rühmatund. Solfedžo tund toimub 2 korda nädalas. Tunni kestvus on 45 min. Õppeaastas on 70 tundi. IV klassi õpilastel toimub III trimestril üleminekueksam (kirjalik ja suuline) ja VII klassi õpilastel III trimestril on kooli lõpueksam (kirjalik ja suuline). III ja VI klassi õpilastel toimuvad III trimestril hindelised kontrolltunnid.

Eksamitel pannakse õpilastele hinded ning need kantakse tunnistusele.

3.1. ÕPETUSE EESMÄRK, ÕPPESISU

Õpetada ja arendada õpilastes sisemist kuulmist, intonatsiooni täpsust, lauluoskust, muusikalist kirjaoskust, analüüsivõimet.

ÕPPESISU

Aine õpetamisel arendatakse järgmisi oskusi:

Laulmine

1. Laulmiseks vajalikud algteadmised: hingamine, fraseerimine, intonatsiooni puhtus, väljendusrikkus.
2. Astmetaju arendamine. Astmete tabamine astmetabelil: noodinimedega, vabalt valitud silbil, astmenumbritega ja/või astmenimedega. Laulmine noodijoonestikult rändnoodi järgi.
3. Heliredeli laulmine tervikuna, tetrakordide kaupa, erinevates taktimõõtudes, rütmiseeritult, kaanonina.
4. Solfedžeerimine. Harjutuste laulmine sõnadega ja/või noodinimedega. Õpitud harjutuste transponeerimine. Õpitud harjutuste laulmine peast. Tundmatu harjutuse laulmine. Taktiviipamise skeemid.
5. Mitmehäälsuse arendamine. Eelharjutused õpitud astmetega. Heliredelid intervallides (ters, sekst jne.). Intervallide laulmine kahehäälselt. Akordide laulmine 3—4 häälselt. Järgnevuste laulmine. Mitmehäälsed harjutused (sh. kaanonid). Saatega laul.

Rütm

Rütmis liikumine. Rütmsilpide omandamine. Rütmiharjutused ühele ja kahele käele. Rütmi koputamine koos taktiviipamisega. Ostinato rütmid laulusaatega. Saaterütm laulule. Rütmi kaanon. Lihtsamad rütmipartituunid.

Suuline analüüs

Rütmianalüüs. Meloodiaanalüüs. Vormianalüüs. Laadi ja/või helistiku analüüs. Intervallide analüüs. Akordide analüüs. Dünaamika analüüs.

Diktaat

Meloodiline diktaat. Rütmidiktaat. Mäludiktaat. Kiirusdiktaat astmete tabamiseks. Kahehäälneline diktaat.

Improviseatsioon

1. Meloodia improviseatsioon: antud tekstile, läbivõetud teemale (astmed, helistik, akordid jne), antud rütmile.
2. Rütmi improviseatsioon: õpitud taktimõõdus, teatud rütmigruppidega, õpitud meloodia saateks, lihtsamad rütmipartituurid.
3. Saate improviseatsioon: bass antud meloodiale, teine hääl antud meloodiale, põhikolmkõlade bassi saade.

Itaaliakeelsed oskussõnad

Tempode nimetused. Tempomuutused. Dünaamika. Iseloomu väljendavad sõnad.

Läbivõetud teemade süvendamine ja kinnistamine jätkub igal järgmisel õppeaastal kuni lõpuklassini. Loetletud metoodilisi vihjeid võib omavahel kombineerida, varieerida, soovi korral täiendada.

3.2. NOOREM ASTE

1 klass

Meetrum ja rütm. Rõhulised ja rõhutu taktiosad.

Taktijoon ja takt. Taktidesse jaotamine. Lõpujoon. Kordusmärk. Taktimõõt (2/4, 3/4, 4/4). Noodivältused ja pausid: tervenoot, tervepaus, poolnoot, poolpaus, veerandnoot, veerandpaus, kaheksandiknoot, kaheksandikpaus.

Rütmid: “ti-ti”; “tiri-tiri”; “ti-tiri”; “tiri-ti”; “ta-i-ti”; “tai-ri”. Eeltakt. Noodikirja algteadmised. Noodijoonestik ja abijooned. Nootide asukohad noodijoonestikul. Noodivarte õigekiri. Pauside kirjutamine. Viiuli- ja bassivõti. Nootide tähtnimed.

Helistikud. Laadid: duur ja moll (teise märgini). Astmed. Märgid: diees, bemoll.

Eakohased 1- häälsed laulud, harjutused. Transponeerimine. Improvisatsioon.

Meloodia ja rütmi arendusvõtted (kordamine, sekvents). Diktaat. Kirjalik rütmidiktaat. Pikkus 2-4 takti. Orff-pillide kasutamine.

1.a klass

Meetrum ja rütm. Rõhulised ja rõhuta taktiosad. Taktijoon ja takt. Taktidesse jaotamine. Lõpujoon. Kordusmärk. Taktimõõt (2/4, 3/4, 4/4). Noodivältused ja pausid: tervenoot, tervepaus, poolnoot, poolpaus, veerandnoot, veerandpaus, kaheksandiknoot, kaheksandikpaus, kuueteistkümnendiknoot, kuueteistkümnendikpaus.

Rütmid: “ti-ti”; “tiri-tiri”; “ti-tiri”; “tiri-ti”; “ta-i-ti”; “tai-ri”. Eeltakt. Punkteeritud rütm. Helistikud. Laadid: duur ja moll (neljanda märgini). Astmed ja astmetaju arendamine. Märgid: diees, bemoll ja bekaar. Eakohased 1- häälsed laulud, harjutused.

Transponeerimine. Improvisatsioon. Meloodia ja rütmi arendusvõtted (kordamine, sekvents, varieerimine).

Diktaat. Kirjalik rütmidiktaat. Pikkus 4 - 5 takti. Tempo ja dünaamika mõiste. Orff-pillide kasutamine.

2. klass

Molli kolm kuju - loomulik, harmooniline, meloodiline. Duuri kaks kuju – loomulik, harmooniline. Intervallid: p.1, v.2, s.2, v.3, s.3, p.4, p.5, v.6, s.6, v.7, s.7, p.8. Intervallide ehitamine antud noodist üles ja alla. Rütm ja taktimõõt. Punkt noodi järel. Punkteeritud rütmid “tai-ri”; “ta-i-ti”. Helistikud. Kolme märgiga duurid ja mollid. Heliredeli ehitus. Tervetoon ja pooltoon. Püsivad ja püsimatud ehk ebapüsivad astmed. Püsimatute astmete lahendamine püsivatesse astmetesse. Tutvumine põhiastmete (I, IV, V) kolmkõladega. T(t), T6(t6), T64(t64); S(s), S6(s6), S64(s64); D(d), D6(d6), D64(d64). Transponeerimine ja

improvisatsioon. Diktaat: lihtne suuline ja kirjalik diktaat duuris ja mollis (2-4 takti). Rütmidiktaat kuni 4 - 5 takti.

3. klass

Rütm ja taktimõõt. 3/8 taktimõõt. Grupeerimine. Taktiviipamine. Helistikud.

3 – 4 märgiga duurid ja mollid. Põhikolmkõla pöörded: T(t), T6(t6), T64(t64); S(s), S6(s6), S64(s64); D(d), D6(d6), D64(d64). Põhikolmkõlade ehitamine ja laulmine duuris ja harmoonilises mollis. Lihtintervallid. Intervallide lahendus: s.5 – 3, v.4 – 6; s.7 – p.8; s.2 – p.1; v.7 – 6, 3. Intervallide ehitamine antud noodist üles ja alla. Diktaat. Kirjalik diktaat (4-8 takti). Rütmidiktaat kuni 5 takti.

4. klass

Rütm ja taktimõõt.

Taktimõõt 3/8. Rütmi grupid kuueteistkümnendiknootidega.

Taktimõõt 6/8 ja viipamise skeem. Triool ja süngoop.

Helistikud.

Nelja märgiga duurid ja mollid. Lihtintervallid. Intervallide järgnevuste laulmine ja kuulamine. <2 – p.4 Akordid. Dominantseptakord D7 lahendusega duuris ja harmoonilises mollis. Diktaat. Diktaat duuris ja mollis 8 takti. Rütmidiktaat 4-6 takti.

4. klassi lõpueksam

Kirjalik:

Diktaat 8 takti 2/4 või 3/4 taktimõõdus, ilma eeltaktita. Kirjutamise aeg kuni 30 minutit, mängitakse kuni 12 korda.

Kõlade määramine (kuulamine) koosneb kaheksast küsimusest intervallide ja akordide kohta. Kooskõla mängitakse kaks korda.

Rütmidiktaat 4-6 takti 2/4 või 3/4 taktimõõdus; mängitakse kuni 6 korda. Teooria ainekava ulatuses.

Kirjaliku eksami hindamisel on suurema tähtsusega 1. ja 2. punkt (kokku 2/3 hindest). Rütmidiktaat ja teooria annavad 1/3 hindest.

Suuline (vastavalt piletile):

Duuri heliredeli (kuni 4 märgini) laulmine koos sama duuri toonika kolmkõla pöörete või põhikolmkõladega ja dominantseptakordi laulmine lahendusega või

mollis laulmine (2. märgini). Loomulik moll koos toonika kolmkõla pööretega või harmooniline või melodiline moll koos põhikolmkõladega.

Võõra harjutuse laulmine duuris (kuni 2. märgini helistikes). Rütmiharjutuse koputamine (8 takti: 2/4 või 3/4 taktimõõdus).

3.3. VANEM ASTE

5. klass

Rütm ja taktimõõt. 6/8 taktimõõt. Rütmiühikud kuueteistkümnendiknootidega. Grupeerimine. Sünkkoop, triool.

Helistikud. Viie märgiga duurid ja mollid.

Intervallid. Lihtintervallide ehitamine ja laulmine helistikus ning antud noodist üles ja alla.

Intervallide järgnevuste laulmine ja kuulamine.

Suurendatud ja vähendatud intervallid lahendustega duuris ja harmoonilises mollis. >VII7, >7 - p.5.

Akordid. Põhikolmkõlade pöörded. >VII lahendusega duuris ja harmoonilises mollis.

Akordide tähistused astmenumbritega.

Kadentsid: lihtkadentsid - autentne (I V I) ja plagaalne (I IV I);

lihtkadentsi esimene (I IV V I) ja teine kuju (I IV K64 V I).

Dominantseptakordi pöörded.

6. klass

Rütm ja taktimõõt. Pidekaarega rütmid

6/8 taktimõõdus punkteeritud rütmid. Taktimõõdud 2/2, 3/2 ja 6/4.

Helistikud. Kuue märgiga duurid ja mollid.

Kromaatilised läbiminevad ja abihelid. Mõisted: kaldumine ja modulatsioon.

Intervallid. Harmoonilises duuris <2 VI astmelt lahendusega p.4; >7 VII astmelt lahendusega p.5. Ehitamine ja laulmine.

Akordid. Põhikolmkõlad harmoonilises duuris.

Dominantseptakordi pöörded lahendusega duuris ja harmoonilises mollis:

I pööre V65 (D65) lahendusega I (T, t); II pööre V43 (D43) lahendusega I (T, t), III pööre V2 (D2) lahendusega I6 (T6, t6).

Neljahäälsete harmooniliste järgnevuste (4-8 takti) kuulamine ja laulmine. v.VII7 ja >VII7 ehitamine ja lahendamine duuris ja harmoonilises mollis.

Diktaat. Üksikute kromaatiliste abi- ja läbiminevate helidega.

7. klass

Rütm ja taktimõõt. Keerukamad süngoovid ja pidekaarega rütmid. Segataktimõõt. Vahelduvtaktimõõt.

Laadid. Seitsme märgiga duurid ja mollid. Kaldumine ja modulatsioon.

Kromaatiline duur ja moll. Ehitamine ja laulmine.

Intervallid.

Kõikide läbivõetud intervallide kordamine. >5 II - v.3 ja <4 VI - s.6.

Akordid. v.VII7 põhikujus lahendusega duuris, >VII7 põhikujus lahendusega harmoonilises duuris ja harmoonilises mollis. II7 põhikujus duuris ja mollis.

Tutvumine akordimärkidega.

Neljahäälised harmoonilised järgnevused. II; III ja VI astme kolmkõlad.

Diktaat. Üksikute kromaatiliste abi- ja läbiminevate helidega.

7. klassi lõpueksam

Kirjalik:

Diktaat - 2 erineva raskusastmega varianti, üks neist 6/8 taktimõõdus. Kirjutamise aeg maksimaalselt 30 minutit, mängitakse kuni 12 korda.

Järgnevus kitsas seades; 8 takti (kaks erinevat varianti). Mängitakse harmooniliselt kuni 6 korda.

Kõlade määramine (kuulamine) 8 küsimust; mängitakse harmooniliselt.

Teooria kogu ainekava ulatuses. Küsimused sisaldavad intervallide ja akordide ehitamist ja määramist kuni 5 märgiga helistikes ja paralleelhelistiku ning võtmemärkide määramist kuni 7 märgiga helistikes (viili- ja bassivõtmes).

Suuline (vastavalt piletile):

Heliredeli laulmine lisadega: loomulik või harmooniline duur või harmooniline või meloodiline moll (kuni 6 märgini helistikes); lisaks põhikolmkõlad, üks dominantseptakordi pööre või juhtseptakord ja üks suurendatud või vähendatud intervall lauldud helistikus. või laulda kaks lihtintervalli antud noodist üles või alla ja kaks akordi antud helistikus või laulda järgnevus 4-6 takti

Rütmiharjutuse koputamine (8 takti).

Võõra harjutuse laulmine kuni 4 märgini helistikes.

Aasta jooksul õpitud harjutuse laulmine

LISAÕPE

Liittaktimõõdud. Laadid.

Kromaatileine duur ja moll. Diatoonilised laadid. Pentatoonika. Vahelduv laad. Modulatsioon ja kaldumine. I järgu sugulushelistikud. Intervallid.

Harmooniline duur < 4 VI astmelt s.6; > 5 II astmelt v. 3. Loomulikus mollis < 4 VI astmelt V. 6; > 5 II astmelt s.3.

Akordid.

Harmoonilises duuris $< VI$ T64; $> II$ T6. Loomulikus mollis $> II$ t6. Harmoonilises mollis $< III$ t6. II7 septakord ja juhtseptakordid ning nende pöörded.

Diktaat.

1-2 häälnel (kromaatilised helid, kaldumine, modulatsioon

Kuulamine

Kaldumine ja modulatsioon.

Ehitamine noodist

$\uparrow\downarrow$ D7 ja tema pöörded, $> VII7$, väike VII7.

4. MUUSIKALOO AINEKAVA

ÜLDOSA

Muusikaloo ainet määratakse igale õpilasele alates IV klassist. Muusikalugu on rühmaaine. Muusikaloo tund toimub 1 kord nädalas. Tunni kestvus on 45 minutit. Õppeaastas on 35 tundi. Igal trimestril toimuvad hindelised kontrolltööd ja kuulamistestid, mille tulemuste põhjal kontrollitakse õpilaste teadmisi.

4.1. ÕPETUSE EESMÄRK, ÕPPESISU

Muusikaajalooga tutvumine läbi erinevate ajastute ja stiilide tundmaõppimise.

Ülevaade enimkasutatavates instrumentidest ja kuulsamatest muusikutest.

ÕPPESISU

Õppetöö meetodid

- loeng
- iseseisev töö
- rühmtöö
- muusika kuulamine
- videosalvestuse vaatamine
- kontsertide külastamine

IV klass

Muusika väljendusvahendid

a) meloodia, rütm, tempo, dünaamika, tämber, register, kooskõla (harmonia), faktuur.

b) Esimesed muusikapillid: millal ja kuidas on saanud alguse pillid ja pillimuusika.

Pillide tundmine

a) Eesti rahvapillid: torupill, kannel, põispill, hiir kannel, siku, sokusarv, karjapasun

b) kahvipillid: klaver, orel

c) sümfooniaorkestripillid: rühmas, partituur ; pillid: puhkpillid, vaskpillid, löökpillid, keelpillid

Vokaalmuusika

- a) erinevad kammeransamblid
- b) koorid nende koosseis

Instrumentaalmuusika

- a) ansamblid: duo, trio, kvartetid, kvintetid
- b) erinevad orkestrid: puhkpill, keelpill, sümfoonia, rahvapilli

Helitööde ülesehitus

- a) muusikaline kujund kui meeleolu kandja. Teema- fraasid- motiivid. Laused, perioodid. Palade ja rahvalaulude analüüs
- b) ühe- ja kahejaoline ülesehitus
- c) kolmejaoline vorm liht- ja liitvorm
- d) variatsioonid
- e) rondo
- f) tutvumine sonaativormiga

Muusikažanrid (sissejuhatav osa)

- a) marss (sõidu- ja muinasjutumarss)
- b) laul, rahvalaul (saagad, „Kalevala”, bõlinad)
- c) tantsumuusika (ajaloolised tantsud, vana tantsustiil)
- d) mitmesugused palad (etüüd, eksrompt, bagatell, ballaad, nokturn, poeem, prelüüd, skertso)
- e) sonaat
- f) sümfoonia
- g) instrumentaalkontsert

Kirikumuusika (vaimulik, kantaat, oratorium)

Teatrimuusika

- a) sõnalavastus – ooper, operett, muusikal
- b) ballett

V klass

Stiilid - sissejuhatus (eelmiste sajandite muusika- ja kunsti stiilid)

- 1) muinasaja muusika – usundid, kombed, mängud
- 2) vanaaja muusika – Mesopotaamias ja Egiptuses, Sumerid, pühad arvud, muusikateooria. Egiptuse templimuusika
- 3) Vana-Kreeka muusika. Muusika kui vaimse arengu tipp. Esimesed muusikanäited. Jumalad ja pillid. Helilaadid. Ülemaalised pidustused ja võistlused
- 4) Vana-Rooma muusika. Ristiusk ja Euroopa muusika algus.
- 5) Keskaja muusika (5-14 sajandi alguseni): inimeste mõttelaad. Gregooriuse laul. Mitmehäälneline muusika. Noodikiri ja teooria. Ilmalik laul. Pillid. Ehitise stiilid.
- 6) Renessanss 14-16. sajand:
 - a) muutused maailmavaates. Ilmalikud laulud ja helikõlalisus. Helilooja Trancesco L.
 - b) polüfooniline muusika – J.Desprez, O.Lassus, D.P.Palesrina
 - c) pidulik kirikumuusika Veneetsias, pillid, tantsumuusika
- 7) Barokk - sissejuhatus
 - a) elulaadi muutused. Ebatavaline kunst. Uued jooned muusikas
 - b) ooperi sünd. Heliloojad J.Peri, L.Monteverdi
 - c) vokaal-instrumentaalsed teosed (oratoorium, kantaat)
 - d) pillimuusika: Concerto grosso ja A. Corelli. Soolokontsert ja A.Vivaldi, prantsuse klavessinistide muusika Couperin, J.F. Rameau
 - e) J.Bach, G.Händel
- 8) Klassitsism sissejuhatus
 - a) Tähendus, tekkepõhjused, leviala, mõistuse ja valgustussajand, religioon ja maailmavaade, ühiskond. Üldinimlikkus, lihtsus, selgus, sümmeetria, valdavaks ilmalik kunst/muusika, näiteid arhitektuurist (ka Eestist), helikeele lihtsustumine, polüfoonia taandumine, sonaaditsükkel, sonaadivorm, sonaat, sümfoonia ja sümfooniaorkester, kontsert, keelpillikvartett, algab klaveri võidukäik.
 - b) J.Häydn
 - c) W.Mozart
 - d) L.Beethoven

VI klass

Romantism kirjandus, kunst, muusika sissejuhatus

- 1) Kirjanduse ja muusika seostest V.Hugo, E.T.Hoffmani, H.Heine, A.Puškini, M. Lermontovi, Kreutzvaldi, L.Koidula teosed. Programm-muusika.
- 2) Tähtsamad žanrid (laul, instrumentaalsed karakterpalad, sümfooniline poeem)
- 3) Tunnetekultuse aeg, juhtivaks kunstiks muusika, esiplaanil kaunis pikk meloodia, tundepehangud (kuulata), sümfooniaorkestri täiustamine (kuulata sümfooniaorkestri kõla koos vaskpuhkpillidega).
- 4) XIX saj. Heliloojate elu ja loomingu ülevaade
 - a) F.Schubert (helikeel, tuntumad laulud ja laulutsükliid, klaverimuusika, kammermuusika)
 - b) F.Chopin (pianist, helilooja, pedagoog) väikepalad klaverile: prelüüd, etüüd, nokturn, tantsud – valss, polonees, masurka)
 - c) R.Schumann (klaveripalade tsükkel „Karneval”, „Lastestseenid”)
 - d) F.Liszt (pianist, helilooja, dirigent, klaveripedagoog). Klaverimuusika, Ungari rapsöödia, sünt. poeem, prelüüd)
 - e) H.Berlioz „Fantastiline sümfoonia
- 5) Põhjamaade romantikud:
 - a) Norra muusika ja E.Grieg (laul, klaverikontsert, „Peer Gynt”).
 - b) Soome muusika J.Sibelius (laul „Finlandia” sümfoonia või viiulikontsert)
 - c) C) Hugo Alfven ja rootsi muusika (lühhi)
- 6) Baltimaade muusika (lühhi): läti muusika (rahvamuusika, tuntumad heliloojad J.Vitols, Kalninš, Zarinš; leedu muusika (rahvamuusika, heliloojad Saskauskas, Ciurlionis - helilooja ja kunstnik.

Vene muusika ajalugu

- 1) vanaaeg (rahvamuusika teke ja areng)
- 2) keskaeg (rahvamuusika areng: bõliinad, lüürilised laulud, skomorollid; kirikumuusika teke ja areng)
- 3) uusaeg
 - a) kirikumuusika areng – koorikontsert (M.Bortnjanski, M.Berezovski)
 - b) ilmalik muusika areng: linnalaul ja romanss (A.Aljabjev- „Ööbik”,
 - c) A.Varlamov- „Tuisk”, „Punane sarafan”, A.Guriljov - „Kelluke”,

- d) „Lahusolek” ja instrumentaalmuusika
- 4) vene muusika 19.saj.II poolel – kultuurielu Venemaal „Võimas rühm” ,M. Glinka põhimõtteid edasiareng
 - a) A.Borodin ooper „Vürst Igor”, „Vägilassümfoonia”, romanss
 - b) M.Mussorgski: laulud ja klaveripalade tsükkel „Pildid näituselt”
 - c) N.Rimski-Korsakov: sümf. Süüt „Šeherezade”, ooperid „Lumivalgeke” ja „Sadko”
- 5) Vene romantism
 - a) P.Tšaikovski (lavamuusika, sümfooniad Nr 1,5,6; klaverikontsert, balletid „Luikede järv”, „Pähklipureja”, „Uinuv kaunitar”)
 - b) S.Rahmaninov (klaverikontsert nr 2, klaveriprelüüdid cis,h)
 - c) A.Skrabin (klaverikontsert fis moll, prelüüdid)
- 6) Vene muusika XX saj.
 - a) S.Prokofjev (balletid „Tuhkatriinu, „Romeo ja Julia” sümfooniad nr 1 „Klassikaline” D, nr7 „Noorte” cis
 - b) D.Šostakovitš (klaverimuusika, sümfooniad, filmimuusika)

XIX sajandi ooper:

Tähtsamad ooperi koolid:

- 1) Itaalia ooper
 - a) Donizetti, Rossini, Bellini (lühiti tutvustus)
 - b) D.Verdi ooper „Rigoletto”, „Traviata”, „Aida”
- 2) Saksa ooper
 - a) K.Weber (lühiti tutvustus)
 - b) R.Wagner uuendused ooperimuusikas „Lendav Hollandlane”

VII klass

XX sajandi muusikakultuur

- a) Impressionism: K.Debussy (klaveriminiatuurid „Fauni pärastlõuna”; M.Ravel „Bolero”)
- b) Ekspressionism: A.Schönberg ja tema koolkond „Kuu Pierrot”, „Ellujäänu Varssavist”)
- c) Neoklassitsism: J.Stravinsky (balletid, oktett puhkpillidele)
- d) G.Gershwin ja sümfooniline jazz (laulud, „Porgy ja Bess”, „Rhapsody in Blue”)

Eesti muusika

- 1) Rahvalooming: a) vanem, uuem rahvalaul b) rahvapillid c) rahvatantsud
- 2) Ärkamisaeg ja laulupeod. Asjaarmastajad heliloojad. Esimesed muusikalise haridusega heliloojad – A. Kunileid, A. Saebelmann, A.Thomson, K.Hermann, M.Härma, K.Türnpu, A.Läte, M.Lüdig
- 3) muusikaelu XX saj.
 - a) R.Tobias – I Eesti rahvusvahelisse klassi kuuluv helilooja „Joonase lähetamine”
 - b) Rahvusliku koorimuusika areng Eestis, eesti rahvusliku koorimuusika rajajad: M. Saar – koorilooming (rahvalauluseaded), modernsed klaveripalad; K. Kreek – koorilooming (rahvalauluseaded)
- 4) Esimene rahvuslik ooper – Evald Aava ooper „Vikerlased”
- 5) Sümfooniamuusika areng Eestis 20.saj. alguses: A.Kapp – (orat. „Hiib”, soololaul „metsateel”); H.Eller – eesti rahvusliku instrumentaalmuusika rajaja „Kodumaine viis”, „Koit”; E.Tubin – sümfoonia nr 5, balett „Kratt”
- 6) G.Ernesaks – RAM ja koorilooming ooper „Tormide rand”
- 7) Eesti muusika arengusuunad 20.saj. teisel poolel
 Originaallooming:
 - a) V.Tormis „Avamäng” nr 2; E.Tamberg Concerto grosso - neoklassitsism
 - b) A.Pärt – avangardism, dodekafoonia „Nekroloog” ja oma uue stiil – tintinnabuli muusika
- 8) Heliloojate keskmine põlvkond 20.sajandi teisel poolel:
 - a) Lepo Sumera - pala aastast 1981, sümfoonia
 - b) E.-S.Tüür - põhiosaks on instrumentaalteosed
 - c) U.Sisask – „Tähistaeva rsüklid”, missa
- 9) Kontrolltunnid ja viktoriin (viimane)

KASUTATUD ÕPIKUD:

1. Maret Tomson „Lühiülevaade muusikaloost” V klass
2. Kati Peetsalu „Lühiülevaade muusikaloost” VI ja VII klass
3. Eve Karp, Igor Garšnek, Jaan Ojakäär „Muusikaõpik” VII-VIII klass
4. L.Mihhejeva „166 tuntumad heliloojad”
5. Gvido Boffi „Suur muusikaline entsüklopeedia”
6. „История зарубежной музыки” для ВУЗОВ выпуск 1-6 редактор В.Смирнов
7. B.Järustovski „XX saj. Muusika” I-II osa
8. M.Druskin „История зарубежной музыки” I-VI osa

9. Gruber „Всеобщая история музыки”
„Vene muusikaliteratuur” I-V osa redaktor E.Frid

5. LISAPILLIDE AINEKAVAD

5.1. KLAVER - LISAPILL

ÕPETUSE EESMÄRGID

Erialaõpetajal lasub suur vastutus õpilase loomingulise initsiatiivi ja iseseisva tööoskuse arendamise eest. Õigete harjumuste kujunemisel on eriline tähtsus just õpingute algetapil.

Üldklaverit õppides peab õpilane omandama esmased klaverimänguvõtted, lehest lugemise oskuse ja võime mängida ansamblis või lihtsamaid keel- ja puhkpillisaateid.

Õpetaja ülesanne on anda õpilasele õige arusaam teose sisust, ajastust (stiilist) ja aidata omandada vajalikud tehnilised võtted teose esitamiseks.

On soovitatav läheneda igale õpilasele individuaalselt, arvestades tema võimeid ja oskusi. Kavade koostamisel tuleb õpilasele tutvustada eri karakteriga teoseid, juhtida tähelepanu muusikalistele fraasidele, tempodele ja dünaamilistele nüanssidele, arvestades eri meeleolusid.

Õpilastele, kellel on juba olemas eelnev klaverimängukogemus, võib anda suuremaid ülesandeid, kasutades eriklaveri programmi. Oluline roll on improviseerimisel.

Improviseerimisvõime arendamist tuleb alustada kõige lihtsamast - mälu järgi tuttavate meloodiate mängimisest ja transponeerimisest, järgmine aste on meloodiale saate loomine kuulmise järgi või akordimärke kasutades. Lõpuks võib antud meloodiat edasi arendada koos harmooniaga.

Üks paremaid muusikalise mõtte aktiveerimise vorme on noodilugemine, mis võiks kuuluda õpilase igapäevaste harjutuste hulka. Oluline on pidevalt ettepoole vaadata, kujutades ette helide liikumisjoonist ja usaldades oma sõrmi, et kuulmise kaudu tunnetada liikumise suunda ja intervallide. Õpilase arengu kiirendamiseks peaks püüdma läbi võtta võimalikult palju repertuaari, eesmärgiks kasvatada õpilases iseseisvat mõtlemis- ja töötamisvõimet.

ÕPPESISU

Heliredelitel on klaverimängutehnika omandamisel oluline tähtsus. Nendega tutvumist on soovitatav alustada juba esimesel üldklaveri õppeaastal (s.o alates kolmandast õppeaastast).

Eesmärk on kuulmise järgi tunda õppida võimalikult palju helistikke, esialgu ühe oktaavi piires. See võimaldab õpilasel paremini tutvuda klaviatuuriga. Vastavalt õpilase vanusele, võimetele ja klaverimänguoskusele võib tutvuda akordide, kromaatiliste heliredelite ja kolmkõladega.

III õppeaasta

Soovitatav läbi võtta järgmised helistikud:

- duurid: C, G, (D, A, E), (F)
- mollid: a, e, (d)
- heliredelid - kaks oktaavi koos või eraldi kätega;
- akordid portatos ja staccatos koos või eraldi kätega;
- kromaatiline heliredel - kaks oktaavi otse kas koos või eraldi kätega;
- kolmeheliline lühike arpedžo (väikese käeulatuses lastel).

Edasijõudnutega võib läbi võtta neljahelilise lühikese arpedžo ja pika arpedžo.

IV õppeaasta

Soovitatav läbi võtta järgmised helistikud:

- duurid: C, G, D, A, (E), F
- mollid: a, e d
- heliredelid kaks kuni neli oktaavi koos kätega otse;
- akordid portatos ja staccatos koos kätega otse;
- neljaheliline lühike arpedžo eraldi (või koos) kätega;
- pikk arpedžo kaks oktaavi eraldi (või koos) kätega;
- kromaatiline heliredel kaks kuni neli oktaavi otse;
- tutvustada õpilasele autentset ja plagiaalset kadentsi.

V õppeaasta

Soovitav läbi võtta järgmised helistikud:

- duurid: C, G, D, A, E, F, B, Es
- mollid: a, e d, g, c
- heliredelid - neli oktaavi otse, koos kätega;
- akordid portatos ja staccatos koos kätega;
- lühike arpedžo;
- pikk arpedžo;
- kromaatiline heliredel.

VI õppeaasta

Soovitav läbi võtta järgmised helistikud:

- duurid: C, G, D, A, (E), F, B, Es
- mollid: a, e, h d, g, (c)
- C heliredelid - neli oktaavi otse, soovitatavalt duurid lahku;
- akordid - neli oktaavi otse, koos kätega;
- lühike arpedžo - neli oktaavi otse, koos kätega;
- kromaatiline otse.

VII õppeaastal

Soovitav läbi võtta järgmised helistikud:

- duurid: C, G, D, A, (E), F, B, Es (As)
- mollid: a, e, h, fīs, (cis), d, g, c (f)
- heliredelid - otse, lahku (ka harmooniline moll);
- meloodiline moll, otse või lahku;
- akordid;
- lühike arpedžo;
- pikk arpedžo;
- kromaatiline heliredel.

REPERTUAAR

Järgnevale aastale üleminek toimub arvestusega, kus kooli otsustada jääb nii esitatavate teoste hulk kui ka hindamise küsimus.

Miimumnõuded:

III õppeaasta lõpetamiseks valida 2-3 pala:

F. Rubicki. Kell.

D. G. Türk. Ariooso.

C. Czerny - H. Germer. Etüüdid nr 1 ja 2.

C. Czerny - H. Germer. Etüüd nr 15.

J. Philipp. Hällilaul.

J. Haydn. Menuett.

W. Duncombe. Trompetite menuett.

E. Tamberg. Kassilaul.

C. Czerny - H. Germer. Etüüd nr 9.

H. Sarmanto. Elevantipoja blues.

J. S. Bach. Torupill.

C. Czerny - H. Germer. Etüüd nr 16, I osa.

D. Šostakovitš. Marss.

J. S. Bach. Menuett d-moll.

C. Czerny - H. Germer. Etüüd nr 14, I osa.

IV õppeaasta lõpetamiseks valida 2-3 pala:

R. Kangro. Kurb printsess.

C. Czerny - H. Germer. Etüüd nr 17.

H. Purcell. Aaria.

F. Rybicki. Videvikus.

J. S. Bach. Menuett G-duur.

D. Steibelt. Sonatiin C-duur, I osa.

P. Tšaikovski. Nuku haigus.

B. Bartók. Kurb laul.

C. Czerny - H. Germer. Etüüd nr 12.

J. S. Bach. Menuett a-moll.
A. Löschorn. Etüüd C-duur.
D. Steibelt. Sonatiin C-duur, II osa. Adagio.
R. Kangro. Aga Tuhkatriinu on nii ilus.
C. Czerny - H. Germer. Etüüd nr 45.
D. G. Türk. Sonatiin I, II, III.
S. Pavljutšenko. Fugett.
P. Tšaikovski. Nuku matus.
C. Gurlitt. Sonatiin.

V õppeaasta lõpetamiseks valida 2-3 pala:

P. Tšaikovski. Itaalia lauluke.
D. Cimarosa. Sonaat d-moll.
C. Czerny - H. Germer. Etüüd nr 31.
A. Marguste. Suutäis pähklišokolaadi.
D. Cimarosa. Sonaat G-duur.
C. Czerny - H. Germer. Etüüd nr 27.
R. Schumann. Julge ratsanik.
J. v. Takase. Inglise lauluke.
C. Czerny - H. Germer. Etüüd nr 28.
D. Zipoli. Fugett e-moll.
S. Prokofjev. Muinasjutuke op 65 nr 3.
C. Czerny - H. Germer. Etüüd nr 36.
J. S. Bach. Väike prelüüd C moll.
M. Kuulberg. 11 klaveripala lastele (valikuliselt).
C. Czerny - H. Germer. Etüüd nr 1, II osa.

VI õppeaasta lõpetamiseks:

M. Berens. Etüüd op 61 nr 4.
A. Põldmäe. Lihtne laul.
J. S. Bach. Väike prelüüd C-duur, II osa.
P. Tšaikovski. Magus unelm.

E. Grieg. Rahvameloodia (laul) op 12 nr 5.
C. Czerny. Etüüd op 139 nr 100.
E. Tamberg. Tuhkatriinu tants.
G. F. Händel. Menuett variatsioonidega.
E. Grieg. Valss.
C. Czerny - H. Germer. Etüüd nr 42, I osa.

VII õppeaasta lõpetamiseks:

A. Põldmäe. Vihmas ja päikeses.
C. Czerny. Etüüd op 718 nr 19.
J. S. Bach. Kahehäälneline inventsioon C-duur.
E. Tamberg. Öö toob unenäod kaasa.
C. M. v. Weber. Sonatiin C-duur.
S. Aavik. Memme maja (lastelaulusaade).
D. Cimarosa. Sonaat a-moll.
J. S. Bach. Väike kahehäälneline fuuga c-moll.
Ch. Dancla. Pala G-duur (viili saade).
R. Rannap. Südamlik pala.
C. Franc. Kaanon E-duur.
J. F. Burgmüller. Õonglööp nr 109.
R. Eespere. Unelaul.
E. Sarmanto. Boogie-woogie.
L. v. Beethoven. Sonatiin F-duur, I osa.
F. Schubert. Valss A-duur.
F. Kuhlau. Variatsioonid.
C. Czerny C H. Germer. Etüüd nr 50, I osa.

5.2. KLASSIKALINE KITARR- LISAPILL

Kitarr-lisapillina on võimalik võtta klaveri, akordioni, viiuli, saksofoni, plokkflöödi ja väikekandle põhipilli õpilastel alates III klassist. Kitarr-lisapilli tund toimub 1 kord nädalas. Tunni kestvus on 45 min. Aastas on 35 tundi.

ÕPETUSE EESMÄRK

Õpetada ja arendada õpilases põhilisi kitarrimängu võtteid, noodilugemise oskust. Õpetaja ülesanne on anda õpilasele õige arusaam teose sisust, ajastust (stiilist) ja aidata omandada vajalikud tehnilised võtted teose esitamiseks. Õpilastele, kellel on juba olemas eelnev kitarrimängukogemus, võib anda suuremaid ülesandeid, kasutades kitarr-i põhiõppe ainekava.

ÕPPESISU

III klass

Põhiõppe Ia klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 5 eriilmelist pala. III trimestril –2 pala

IV klass

Põhiõppe I klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 5 eriilmelist pala. II trimester – etüüd (või pala), III trimester –2 pala.

V klass

Põhiõppe II klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 5 eriilmelist pala. II trimester – 1 pala, III trimester –2 pala.

VI klass

Põhiõppe III klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 5 eriilmelist pala. II trimester – tants, III trimester –2 pala.

VII klass

Põhiõppe IV klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 5 eriilmelist pala. II trimester – 1 pala, III trimester – 2 pala.

Lisaõpe

Õppeaasta jooksul õppida 5 eriilmelist pala. II trimester – 1 pala, III trimester -2 pala

5.3. PLOKKFLÖÖT- LISAPILL

Õpetuse eesmärk

Seda pilli võib õppida, äratades lapses muusikahuvi, arendades tema kujundlikku mõtlemist ja fantaasiat, rütmi- ja muusikatunnetust, artikulatsiooni ja fraseerimist, kuulmisteravust ja noodilugemist, vormitaju ja hingamist, sõrmetehnikat ja tööharjumust.

Õppesisu

III klass

C-duur 1/4-nootides, MM=60. Lastelaulud, rahvalaulud, koraalid. Kohustuslik - 20 pala. Variatsioonid, improvisatsioon.

IV klass

D-duur 1/4- ja 1/8-nootides, MM=60, trioolides, tertsid ja legato. Kk 1/4- ja 1/8-nootides, trioolides ja legato. d-moll samad mänguvõtted, trioolides ja tertsid ainult loomulik moll.

C-duur 1,5 oktaavi 1/4- ja 1/8-nootides, MM=60, trioolides, tertsid ja legato. Kk 1/4- ja 1/8-nootides, trioolides, legato, 3-arpedžo. F-duur 1 oktaav, samad mänguvõtted.

Lastelaulud, eesti ja teiste rahvaste laulud, koraalid, keskaja laulud, renessansslaulud ja tantsud. Kohustuslik - 27 pala. Variatsioonid, improvisatsioon.

V klass

G-duur - samad mänguvõtted; g-moll - samad mänguvõtted.

C-duur, D-duur, d-moll, F-duur - samad mänguvõtted, lisaks 1/16-nootides topeltkeelega. Lastelaulud, eesti ja teiste rahvaste laulud ja pillilood, koraalid, keskaja laulud, renessansslaulud, tantsud ja südid. Kohustuslik - 27 pala. Variatsioon, improvisatsioon.

VI klass

e-moll - samad mänguvõtted; a-moll - samad mänguvõtted.

Kordamine: C F d G e D a g - samad mänguvõtted + V7 in C in g.

Eesti ja teiste rahvaste folkloor, koraalid, keskaja laulud, renessansslaulud, tantsud ja süidid, barokktantsud, sonaadi osad, teemad muusikaliteratuuri tähtteostest. Kohustuslik – 23 pala. Variatsioon, improvisatsioon.

VII klass

B-duur - samad mänguvõtted. C-duur - 2 oktaavi. Kordamine:

C F d G e B g a. Eesti ja teiste rahvaste folkloor, koraalid, renessansslaulud, tantsud, süidid, barokktantsud, sonaadi osad, teemad muusikaliteratuuri tähtteostest. Kohustuslik - 20 pala. Variatsioon, improvisatsioon.

T. Sepa "Plokkflöödi õpikule", mille vihikud on välja antud klasside kaupa ja mis tervikuna arvestab käesolevat ainekava. Mõistagi võib kasutada teisi õpikuid, palade kogumikke ja muud õppematerjali.

5.4. VÄIKEKANDEL - LISAPILL

Õpetuse eesmärk

Õpilane omandab väikekandle mängutehnikate alused. Töö viikse läbi pärimusmuusika traditsioonilise õppemeetodiga (kuulmisele, matkimisele ja mälule tuginev meetod) relatiivses nooditundmise süsteemis. Repertuaarivalikul on soovitatav jälgida nii rahvakalendrit kui ka kandletraditsioonile olulisi tähtpäevi.

Õppesisu

õpilase algteadmised väikekandlemängust:

- Heli tekitamine kandlel
- Erinevate mängutehnikate valdamine
- Eesti pärimusmuusika põhižanrite tundmaõppimine (laulud, mängud ja tantsud)
- Erinevate sõrmestuste tundmaõppimine.
- Algteadmised štrihhidest, fraseerimisest, tempost ja dünaamikast.
- Kuulmise ja enesekuulamiseoskuse arendamine.
- Mäng kuulmise järgi.
- Väikekandle ehitus ja osad
- katmis-, sõrmitsemis- ja segatehnika alused
- repertuaariks on rahvalaulud (näiteks: „Kandle tegemine“), rahvamängud ja lihtsamad pillilood eesti pärimusmuusika repertuaarist, ka lastelaulud jm.
- tutvutakse meloodia ülesehituse ja vormi mõistetega, tutvutakse saate, harmoonia ja lihtsamate rahvaviiside seadmise mõistetega
- lihtsamad seadelised printsiibid, näiteks: burdoon, kaanon, sekvents, flazolett jm
- erinevad sõrmestused (näiteks: pentatoonika) ja häälestused (näiteks: moll)
- varieerimise ja improviseerimise harjutamine nii pärimusmuusika eeskujudel (ahellaal, küsimus-vastus laul) kui ka õpetaja poolt antud ülesannetel
- omalooming
- muusika tajumine ja üles märkimine relatiivses noodiõpetuse süsteemis,
- tutvumine noodikirja alustega
- pilli hoolduse alused
- pärimusmuusika helikandjate ja arhiivsalvestuste kuulamine ja arutelu koos õpetajaga
- koosmusitseerimine õpetaja ja teiste õpilastega, pilli häälestamise harjutamine

5.5. SAKSOFON-LISAPILL

ÕPETUSE EESMÄRK

Õpetada ja arendada õpilases põhilisi saksofonimängu võtteid, noodilugemise oskust. Õpetaja ülesanne on anda õpilasele õige arusaam teose sisust, ajastust (stiilist) ja aidata omandada vajalikud tehnilised võtted teose esitamiseks. Õpilastele, kellel on juba olemas eelnev saksofonimängukogemus, võib anda suuremaid ülesandeid, kasutades põhiõppe ainekava.

ÕPPESISU

III klass

Põhiõppe I klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 5-10 eriilmelist pala, 8-10 harjutust või etüüdi

III trimestril –2 pala

IV klass

Põhiõppe Ia klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 5-10 eriilmelist pala, 8-10 harjutust või etüüdi.

II trimester – 2 pala, III trimester –2 pala.

V klass

Põhiõppe II klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 5-10 eriilmelist pala, 6-8 harjutust või etüüdi

II trimester –2 pala, III trimester –2 pala.

VI klass

Põhiõppe III klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 5-10 eriilmelist pala, 6-8 harjutust või etüüdi.

II trimester –2 pala, III trimester –2 pala.

VII klass

Põhiõppe IV klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 5-10 eriilmelist pala, II trimester –2 pala, III trimester- 2 pala.

Lisaõpe

Õppeaasta jooksul õppida eriilmelist pala II trimester –2 pala, III trimester- 2 pala

5.6. AKORDION- LISAPILL

ÕPETUSE EESMÄRK

Anda õpilasele esmaseid akordionimängu algteadmisi ning oskusi koduseks musitseerimiseks ja (või) kooliorkestris mängimiseks.

Õpetaja ülesanne on anda õpilasele õige arusaam teose sisust, ajastust (stiilist) ja aidata omandada vajalikud tehnilised võtted teose esitamiseks. Õpilastele, kellel on juba olemas eelnev akordionimängukogemus, võib anda suuremaid ülesandeid, kasutades huviõppe ainekava.

ÕPPESISU

III klass

Põhiõppe I klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 8-10 eriilmelist pala. III trimestril –2 pala

IV klass

Põhiõppe Ia klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 8-10 eriilmelist pala. II trimester – etüüd (või pala), III trimester –2 pala.

V klass

Põhiõppe II klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 8-10 eriilmelist pala. II trimester – 1 pala, III trimester –2 pala.

VI klass

Põhiõppe III klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 6-7 eriilmelist pala. II trimester – 1 pala, III trimester –2 pala.

VII klass

Põhiõppe IV klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 5 eriilmelist pala. II trimester – 1 pala, III trimester – 2 pala

Lisaõpe

Põhiõppe V klassi programm. Õppeaasta jooksul õppida 5 eriilmelist pala. II trimester – 1 pala, III trimester – 2 pala

6. ANSAMBLI AINEKAVA. VIIULI KOOSMÄNG

Maht tundides: Ia klass – 1 rühmatund; II klass– 1 rühmatund,
III-VII klass – 2 rühmatundi nädalas

Õpetuse eesmärgid:

Koosmusitseerimine annab oskuse kuulata kaasmängijat ja kogu gruppi tervikuna, oskuse sinna maitsekalt „sulanduda“. Koosmusitseerimine arendab rütmitunnet, oskust nooditeksti lugeda, võimet jälgida eesmängijat või dirigenti. Orkestris ja ansambelis mängitav repertuaar peab olema jõukohane ja soodustama õpilase edasist arengut, et ka vähese mänguoskusega õpilastes tekitada suuremat huvi muusika vastu.

Orkestri või ansambli kõlakvaliteet, mängukultuur ja repertuaari omandamise kiirus sõltuvad iga pillimängija muusikalisest haritusest ning kogemustest oma oskusi praktikas rakendada. Koosmusitseerimise arendamisega saame kinnistada õpilase muusikalist kirjaoskust. Ansamblipalad ilmestavad kontserdikavu ning koosmängu ajal tunnevad õpilased end laval kindlamini.

Dirigendi kui ka ansambli juhendaja ülesandeks on leida üles need punktid, mis õpilasi motiveerivad. Näiteks tuleks meeles pidada, et õpilane teeb heal meelel seda, mis talle tundub huvitav ja meeldiv (repertuaar). Eeskujuks on ikka õpetaja meeldiv mäng või huvitavalt ja innustunult läbiviidud orkestritunnid. Heaks ajendiks on kindlasti musitseerimine koos õpetajaga. Õpilasi tuleks kiita ja esile tõsta. Motiveerivad võivad olla ka edukad kontserdid.

Õppeaine programm:

Ansamblimäng on koosmusitseerimise vorm, mida saab harrastada igal tasemel õpilane.

Ansamblimänguga võib alustada juba esimesel õppeaastal. Lihtsaid laulukesi saab algaja saata lahtistel keeltel *pizzicato* või *arco*.

Vastavalt võimalustele saab kasutada ansambli erinevaid koosseise: nt kaks viiulit, viiul ja alt, viiul ja tšello jne. Algaja mängija ansamblipartneriks on õpetaja või vanema klassi õpilane. Heaks materjaliks on rahvalaulud, kus lahtistel keeltel G- D- A on S-T-D funktsioon D-duuris, D- A –E keeltel S-T-D funktsioon A-duuris. Saatepartiis saab kasutada lihtsaid

rütme ja ka pause. Raskusastmelt võiksid järgneda lihtsad kaanonid. Kaanoneid võib mängida juba suurema arvu õpilastega, kes õpiksid niimoodi kuulama kolme-nelja instrumendi kooskõla. Koosmängus täpsustub intonatsioon ja areneb rütmitunne.

Ansambliklassis saab kasutada kõike erialatunnis õpitut. Ansambli repertuaar peab olema õpilasele jõukohane ja aitama kaasa erialasele arengule. Repertuaari raskusaste, selle õppimise kiirus ja esituse väljenduslikkus sõltub iga õpilase individuaalsest võimekusest.

Ansamblitunnis õpitakse noodist lugemist, täpset rütmi, põhistrihhide kasutamist, mis on korrektse ansamblimängu alus. Kasutada võib tänapäeva koolide laulikuid, populaarseid laule, jõululaulude seadeid jne.

Noorem aste

Ansamblimäng peab andma kogemusi koosmusitseerimiseks, oskuse kuulata kaas- või eesmängijat, arendama rütmitunnet. Noorema astme lõpus peaks õpilane vabalt lugema noodist lihtsaid rütmikombinatsioone 2/4, 3/4, 4/4, 3/8 ja 6/8 taktimõõdus, teadma mõisteid *tutti*, *da capo* *al Fine*, *con sordino*, *pizzicato*, *arco* jne). Tähelepanu tuleb pöörata ka ühtsele dünaamikale.

Vanem aste

Vanema astme repertuaar on valdavalt kolme- ja enamahäälne.

Edasijõudnud õpilased võiksid tutvuda ka klarnetimänguga (kaks viiulit, vioola, tšello).

Vioolapartiid on võimalik kohandada ka III viiulile, tšellopartiit violale.

Repertuaaris võivad esineda pidede keerukamad variandid, süngoovid.

Ansamblimängu arendamine vanemas astmes on eriti oluline, kuna see annab eelsoodumuse tegelda muusikaga orkestrites ja ansamblites ka pärast õpingute lõpetamist muusikakoolis.

Repertuaar

K. Fortunatov. Noor viiuldaja I. (Moskva 1978)

K. Fortunatov. Noor viiuldaja II. (Moskva 1963)

Viiuliansamblid. (Kiiev 1980)

Ansambli «Noor viiuldaja» 3. väljaanne. (Moskva 1978)

S. Suzuki. Violin School I, II.

Tunes For My String Orchestra. (© 1986 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H 20756)

Sheila M. Nelson. Easy Duets For Violin Groups To Sing And Play. Pairs. (© 1980 by

Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H)

Sheila M. Nelson. Technitunes. (© 1982 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H)

Sheila M. Nelson. Trios. (© 1980 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H 20432)

M. Bang. Gingham Books. Graded Ensemble Music. Two Violins With Piano Accompaniment. (U.S.A. 1936)

K. A. Hermann. Duod ja triod. Viilimänguõpetus. Laulu ja mängu lehtedest Vanema astme repertuaarivalik

K. Fortunatov. Noor viiuldaja. (Moskva 1966)

Viiuliansamblid. (Leningrad 1974)

Viiuliansamblid. (Kiiev 1981)

Mozart. 16 Duos. (© 1979 by Editio Musica, Budapest. Z. 2451)

Tunes For My String Quartet. (© 1983 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H)

More Tunes For My String Orchestra (kvartett + bass). (© 1987 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H 20811) arr. Sheila M. Nelson.

Mixtunes I From Six Little Duets For Violin (Or 2 Violins) And Piano op 8. (© 1986 by Boosey & Hawkes Music Publishers Ltd. B&H 20760)

Populaarne muusika. Seaded viiuliansamblile. (Leningrad 1972)

J. Townsend. The Circus Comes To Town. (London 1981)

7. SAATEKLASSI AINEKAVA

ÜLDOSA

Saateklassi tund määratakse kõigile õpilastele alates VI klassist.

Saateklassi tund toimub 1 kord nädalas. Tunni pikkus on 45 min. Alates VI klassist võib ansamblimängu tunni asendada saateklassiga. VII klassis II ja III trimestril toimub saateklassi arvestus, kus mängitakse üks pala. III trimestri arvestus hõlmab kogu läbivõetud materjali:

1. noodilugemine
2. transponeerimine
3. klaverisaate vaba kujundamine
4. solisti saatmine

Arvestusel pannakse õpilasele hinded ning need kantakse tunnistusele.

ÕPETUSE EESMÄRK

Õpetada ja arendada õpilases noodilugemise oskust, transponeerimise oskust ning saate vaba kujundamist.

ÕPPESISU

Loovat suhtumist muusikasse ja muusikalise väljenduse julgust soodustavad kuulmise järgi mängimine, transponeerimine, improviseerimine ja klaverisaate kujundamine. See töö hästi läbimõelduna ja süstemaatiliselt läbiviiduna ergutab õpilasi musitseerimisele. Repertuaar valida võimalikult mitmekülgne (erinevad instrumendid, heliteoste karakterid, stiilid jne.). Saateklassi eesmärk – teada tähtharmoniaat ja osata teha kergemaid saateid.

VI –VII klass

- nootide tähistamine tähtnimetusega ja silpnimetusega, alteratsiooni märgid (#,b).
- kahe tähtsüsteemi eristamine, klassikaline ja ameerika süsteem.
- meloodia saatmine üksik bassiga vasakus käes, paremas käes meloodia.
- meloodia saatmine kvindiga vasakus käes, paremas käes meloodia.

- kolmehäälsed akordid ehk kolmkõlad tähtnimetuse järgi (vähendatud minoor, mažoor, suurendatud, sus4, sus2, mažoor (-5)).
- meloodia saatmine kolmehäälsate akordidega vasakus käes, paremas käes meloodia.
- klaverisaate kujundamine tähtnimetuse järgi, vasakus käes esimese astme bass oktaaviga ja paremas käes kolmehäälsed akordid.
- lisada vabale saate kujundamisele töö instrumentaal- või elektroonilise solistiga (süntesaator)
- erineva rütmiga saate kujundamine T, S, D kolmkõlade abil, lühikesed lastelaulud, palad.
- sissejuhatuse, vahe- ja järelmängude loomine.
- klaverisaate kujundamine tähtnimetuse järgi. Kolmkõladele lisanduvad järk-järgult sekstiga akordid ja septakordid.
- asuda mitmehäälse faktuuri väljatöötamisele paremas käes.
- klaverisaate kujundamine erinevates stiilides ja rütmides: *jazz, pop, bossa nova*.
- Kolmkõlade ja septakordide kujundamine pööretega, lühendatud pööretega. Kolmkõladele lisanduvad 9, 11, 13 akordi astmed, alteratsiooni kasutamine septakordides (#5, b5, #9, b9)